

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3260/2019. (X. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.975/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Pfv.IV.21.975/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint a perben felperesként érintett indítványozó 2008. augusztus 1-jén egy metróállomásról felvezető mozgólépcsőt elhagyva a menetjegyét átadta a jegyellenőrnek és anélkül, hogy az ellenőrzést megvárta volna, továbbhaladt. Egy másik jegyellenőr emiatt kitette az indítványozó elé a kezét, aki annak nekiütődött és a hasán lévő friss műtéti seb fájdalmának hatása miatt a jegyellenőrt bántalmazta.
- [3] Az indítványozót ezért a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.B.21.409/2013/70. számú ítéletében közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetében, valamint testi sértés büntetének kísérletében bűnösnek mondta ki, és halmazati büntetésül 500 napi tétel pénzbüntetést szabott ki. A Fővárosi Törvényszék a 24.Bf.7103/2014/5. számú végzésében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A Kúria a Bfv.III.1.512/2014/6. számú végzésében a jogerős határozatot hatályában fenntartotta.
- [4] 1.2. Az indítványozó keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette a személyes szabadsághoz fűződő jogát azzal, hogy 2008. augusztus 1-jén az alkalmazásában álló jegyellenőr őt feltartóztatta, és több, az alperes alkalmazásában álló személy ráugrott. Kérte az alperes további jogsértéstől való eltiltásra és elégtétel adására, valamint 200 000 forint nem vagyoni kárának és kamatainak megfizetésére kötelezését.
- [5] Az indítványozó kérte annak megállapítását is, hogy az alperes megsértette a becsülethez és az emberi méltósághoz, valamint a jóhírnévhez fűződő jogát azzal, hogy 2008. augusztus 1-jén az alperes alkalmazásában álló jegyellenőr alaptalanul tett büntetőfeljelentést ellene. Kérte az alperes eltiltását a további jogsértéstől, elégtétel adására és további 500 000 forint nem vagyoni kártérítésnek és annak kamatainak megfizetésére kötelezését.
- [6] 1.3. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 33.P.22.074/2016/6. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a jegyellenőr azon magatartása, hogy kitette a kezét az indítványozó elé, nem minősül személyi szabadságot korlátozó magatartásformának. Az indítványozónak ugyanis az ellenőrzéskor számolnia kellett azzal, hogy a jegy átadását követően, ha annak bevétele nélkül távozik, a jegyellenőrök megállítására készütnék.
- [7] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a büntetőfeljelentés megtétele sem alapozta meg a személyhez fűződő jogok megsértését, miután jogerős ítélet mondta ki az indítványozó bűnösségét közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetében, és testi sértés büntetének kísérletében. Az elsőfokú bíróság kiemelte azt is, hogy a feljelentés kifejezőmódjában nem volt indokolatlanul bántó vagy sértő.
- [8] 1.4. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a 32.Pf.20.078/2017/5-II. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy valakinek a perbeli módon, kézkitétellel történő megállítása nem minősül a személyes szabadsághoz való jog sérelmének. Ez a magatartás csupán a mozgás átmeneti korlátozására alkalmas mozdulat, ami nem érinti a személyes szabadság lényeges tartalmát. Az alperes alkalmazottjának kitett keze az indítványozót csak

a választott haladási irány időleges módosítására készíthette, az indítványozót az ellenőr nem ragadta meg és nem tartotta fogva.

- [9] 1.5. A Kúria a Pfv.IV.21.975/2017/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria kifejtette, hogy az eljáró bíróságok okszerűen jutottak arra a következtetésre, hogy a perben sérelmezett magatartás az egyén mozgásának olyan kisebb mértékű korlátozása volt, amely a személyiségi jog sérelmét nem teszi megállapíthatóvá. A mindennapi élethelyzetekből adódó általános élettapasztalatnak is megfelel, hogy a tömegközlekedési eszköz igénybevétele során a jegy ellenőrzése az ellenőrnek átadott jegy visszaadásával fejeződik be. Az indítványozó a jegyet az ellenőrnek átadta, majd a jegy ellenőrzését követő visszaadásának bevárása nélkül továbbhaladt. Ebben a helyzetben az indítványozó továbbhaladásának kézikítéssel történő megakadályozása indokolt volt, amely ezért a személyiség autonómiájába való beavatkozásnak a jogsértés megalapozó mértékét nem érte el.
- [10] A Kúria az indítványozó feljelentésével összefüggésben kiemelte, hogy az való tényeken alapult, annak megítélése pedig a büntetőeljárásra tartozik, hogy az indítványozó terhére rótt cselekmény az egyéb körülmények figyelembevételével bűncselekménynek minősül-e. Az eljáró bíróságok az ítélezési gyakorlatnak megfelelően – helytállóan – állapították meg, hogy a polgári perben eljáró bíróság a jogerős büntető ítélettel szemben nem állapíthatja meg azt, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.
- [11] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVII. cikk (1) bekezdéséből fakadó szabad mozgáshoz való jogot, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozó hivatkozott továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikk 1. bekezdésének, és a 4. Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikk 1. bekezdésének a sérelmére is.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben kifejtette, hogy – az Alkotmánybíróság gyakorlatára tekintettel – esetében a szabad mozgáshoz való jog korlátozásának aránytalanságát jelenti, hogy a jegy megvárására és fizikálisan megállásra, várakozásra készítették a jegyellenőrök, mivel érvényes jeggyel utazott és a kijáratnál átadta a jegyet. Hangsúlyozta, hogy a perbeli alperes alkalmazotta a szabad mozgásban és helyzetváltoztatásban aránytalanul korlátozta, ugyanis semmilyen alkotmányos cél nem fűződik ahhoz, hogy az ellenőrzést követően a részére már használhatatlan jegyet visszaadják. Az eljáró bíróságok ezért alaptörvény-ellenesen állapították meg, hogy nem sérült a szabad mozgáshoz való joga. Az indítványozó e körben az Alkotmánybíróság 56/1991. (XI. 8.) AB határozatában, a 66/1991. (XII. 21.) AB határozatában, a 60/1993. (XI. 29.) AB határozatában, a 46/1994. (X. 21.) AB határozatában, a 35/2002. (VII. 19.) AB határozatában, a 13/2003. (IV. 9.) AB határozatában és a 65/2003. (XII. 18.) AB határozatában foglaltakra hivatkozott. Utalt továbbá az alapvető jogok biztosának az AJB-188/2011. számú és az AJB-1312/2012. számú ügyben kiadott jelentéseire is.
- [13] 2.2. A indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot azért sértik, mert a bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek. Az eljáró bíróságok ugyanis nem indokolták meg kellőképpen, hogy mire alapították a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállást. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok olyan tényállási elemeket hagytak ki az ítéleti indokolásból, amelyek az ügy érdemi elbírálása tekintetében relevánsak. Az indítványozó szerint ugyanis a feltartóztatása azt követően történt, hogy a jegyellenőr tudatában volt, hogy érvényes jeggyel rendelkezik. A kihagyott rész pedig az indítványozó álláspontja szerint kihatással van a személyiségi jogsértés szükségesség-arányosság vizsgálatára is, mert valójában nem a jegyellenőrzés miatt, hanem csupán egy „értéktelen jegy visszaadása céljából történt a szabad mozgás korlátozása”. Az indítványozó e körben hivatkozott a 3007/2016. (I. 25.) AB határozatra, a 14/2014. (V. 7.) AB határozatra, a 6/1998. (III. 11.) AB határozatra, továbbá a 38/1993. (VI. 11.) AB határozatban foglaltakra.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [15] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor már előljáróban hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott vala-

- mennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság kiemeli azt is, hogy a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság ezért következetesen érvényesíti a fentiekben idézett gyakorlatát: nem folytat ténybíráskodást, a bizonyítékokat nem mérlegeli felül, és a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben nem foglal állást. Az alkotmányossági felülvizsgálat során a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja, és az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül kizárólag az Alaptörvényben elismert jogokat oltalmazza.
- [17] 3.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy a határidőben előterjesztett indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek eleget tesz.
- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 27. §-án alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget. Az indítványozó hivatkozott az EJE 6. cikk 1. bekezdésének és a 4. Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikk 1. bekezdésének a sérelmére. Az Alkotmánybíróság az e körben előadott hivatkozásokat nem tekintette önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemeknek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, és az is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör által, nem alkotmányjogi panasz keretében {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Nincs hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [19] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 4.1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVII. cikk (1) bekezdését. Álláspontja szerint ugyanis az a tény, hogy őt az alperes alkalmazottjai azt követően, hogy érvényes jegyét átadta, a továbbhaladásban megakadályozták, aránytalanul korlátozza a szabad mozgáshoz való jogát.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az eljáró bíróságok részletesen vizsgálták az indítványozó feltartóztatásának körülményeit, és ennek során azt, hogy a konkrét esetben az alperes alkalmazottjai miért nem sértették meg az indítványozó szabad mozgáshoz való jogát. Az indítványozó valójában az eljáró bíróságok ezen jogértelmezésének a helyességét vitatja. Ezzel összefüggésben ugyanakkor az Alkotmánybíróság kiemeli a következőket.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmén keresztül a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, de az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéséhez nem kapcsolt érdemi vizsgálatra alkalmas alkotmányjogi érvelést. Az indítvány azt célozza, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül, és azt az eljáró bíróságok egybehangzó álláspontjától eltérően értékelje. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban erre nincs lehetősége {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [23] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a szabad mozgáshoz való jog állított sérelmével összefüggésben nem tartalmaz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető indokolást.
- [24] 4.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét részben a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való jogra tekintettel állította.
- [25] Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság kiemeli azt is: önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági határozat érvelését tévesnek, megalapozatlannak tartja, nem alapozhatja meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeket {3179/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [10]}.
- [26] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria azzal sértette meg az indokolt bírói döntéshez való jogát, hogy az alperes felelősségével összefüggő lényeges szempontokat nem értékelt az ítéletében. Ezzel szemben ugyanakkor megállapítható, hogy a Kúria ítéletének [15]–[17] bekezdései részletesen tartalmazzák annak indokait, hogy a Kúria miért nem látta megállapíthatónak az alperes felelősségét, külön kiemelve a személyes szabadság korlátozása körében az indítványozó feltartóztatásával összefüggésben értékelt szempontokat.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [47]; 3268/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a fentiekben hivatkozott alkotmánybírósági gyakorlatnak megfelelően a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték) felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya, így az indítványozónak az a hivatkozása, hogy az eljáró bíróságok okszerűtlenül állapították meg a tényállást, a jelen eljárásban nem veti fel a bírói döntés alaptörvény-ellenességének a kételyét.
- [28] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a konkrét esetben az indítványozó által állított indokolásbeli hiányosságok olyan törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdések, amelyeknek alkotmányossági felülbírálatát az Alkotmánybíróság még a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmére tekintettel sem végezheti el.
- [29] Az indítvány ezért az indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [30] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *f)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 15.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/655/2019.

